

38-

KAZI SONUÇLARI TOPLANTISI 2. CİLT

T.C.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

T.C.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

38.
KAZI SONUÇLARI
TOPLANTISI
2. CİLT

23-27 MAYIS 2016
EDİRNE

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayın No: 3490-2
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yayın No: 175-2

YAYINA HAZIRLAYAN
Dr. Adil ZME

23-27 Mayıs 2016 tarihlerinde gerçekleştirilen
38. Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu,
Trakya niversitesi'nin katkılarıyla gerçekleştirilmiştir.

Kapak ve Uygulama
Yusuf KOŐAR

ISSN: 1017-7655

Kapak Fotoğrafı: Nurcan YAZICI METİN - . Melda ERMIŐ - Akın TUNCER,
Demirköy Fatih Dökümhanesi Kazısı
2015 Yılı alışmaları

Not : Kazı raporları, dil ve yazım açısından Dr. Adil zme tarafından denetlenmiştir.
Yayımlanan yazıların içeriğinden yazarları sorumludur.

İsmail Aygl Ofset Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.
Tel: 0312 310 59 95
ANKARA-2017

SEMPOZYUM BİLİM KURULU

Prof. Dr. Yener YÖRÜK (Trakya Üniversitesi Rektörü-Edirne)

Prof. Dr. Burçin ERDOĞU (Zeytinlik Höyük Kazısı Başkanı, Trakya Üniversitesi-Edirne)

Prof. Dr. Mehmet ÖZDOĞAN (Kırklareli Höyüğü Kazısı Başkanı-Emekli Öğretim Üyesi)

Prof. Dr. Rainer CZICHON (Oymağaç Höyüğü Kazısı Başkanı-Uşak Üniversitesi-UŞAK)

Prof. Dr. Engin BEKSAÇ (Trakya Üniversitesi-Edirne)

Prof. Dr. Mustafa ÖZER (Edirne Yeni Saray Kazısı Başkanı-Medeniyet Üniversitesi-İstanbul)

Prof. Dr. Andreas SCHANNER (Boğazköy Kazısı Başkanı-Alman Arkeoloji Enstitüsü-İstanbul)

Prof. Dr. Christopher ROOSEVELT (Kaymakçı Yerleşimi Kazısı Başkanı-Koç Üniversitesi-İstanbul)

Prof. Dr. Stefania MAZZONİ (Uşaklı Höyük Kazısı Başkanı-Floransa Üniversitesi-İtalya)

Prof. Dr. Musa KADIOĞLU (Teos Antik Kenti Kazısı Başkanı-Ankara Üniversitesi-Ankara)

Prof. Dr. Sabina LADSTATTAER (Efes Antik Kenti Kazısı Başkanı-Avusturya Arkeoloji Enstitüsü-Avusturya)

Prof. Dr. Özlem ÇEVİK (Ulucak Höyük Kazısı Başkanı-Trakya Üniversitesi-Edirne)

Prof. Dr. Sachihito OMURA (Kalehöyük Kazısı Başkanı-Japon Anadolu Arkeoloji Enstitüsü-Kırşehir)

İÇİNDEKİLER

Emel ERTEN, Murat ÖZYILDIRIM, Tuna AKÇAY Olba Kazıları – 2015 Dönemi Çalışmaları	1
Roland R.R. SMITH, Esen ÖĞÜŞ Aphrodisias 2015	17
Bora UYSAL, Ali ÇİFÇİ Elbistan Karahöyük Kazısı 2015	35
Şevket AKTAŞ Patara 2015 Kazı ve Koruma Çalışmaları	47
Ali BAŞ 2015 Yılı Keykubadiye Sarayı Kazısı	63
Erhan BIÇAKÇI, Yasin Gökhan ÇAKAN, Ali Metin BÜYÜKKARAKAYA, Martin GODON Tepecik-Çiftlik (Niğde) 2015 Yılı Kazı Çalışmaları.....	79
Hasibe İSLAM AKAT, İbrahim Hakan MERT 2015 Yılı Priene Çalışmaları	99
Rüstem ASLAN, Fecri POLAT Troia Örenyeri 2015 Yılı Çalışmaları.....	121
Zafer DERİN, G. Sümer EROĞLU, A. G. ERDEN, Mehmet YURTSEVER Meryem KIZIL, Yağmur YILDIRIM, Mehtap ÖZTÜRK İzmir'in Prehistorik Yerleşim Alanı Yeşilova Höyüğü 2015 Yılı Çalışmaları.....	143
Mustafa BEYAZIT, Kasım İNCE, H. Hüseyin BAYSAL Kale-i Tavas (Tabae Antik Kenti) Ören Yeri Kazıları 2014–2015.....	161
Scott BRANTING, Sevil BALTALI TIRPAN, Joseph W. LEHNER, Yasemin ÖZARSLAN, Dominique LANGIS–BARSETTI, Tuna KALAYCI, Nilüfer BATURAYOĞLU YÖNEY, Sarah R. GRAFF, Lucas PROCTOR Burak ASİLİSKENDER Kerkenes 2015	179
Ali BORAN, Halil SÖZLÜ, Yalçın KARACA, Mehmet MUTLU Razan AYKAÇ, İshak KOZAK Mersin – Silifke Kalesi Kazısı 2015 Yılı Kazı Çalışması	191

Engin BEKSAÇ, Özkan ERTUĞRUL, Hasan KARAKAYA Sinanköy Çalışmaları	213
Erdal ESER, Muhammed GÖRÜR, Meryem ACARA ESER Divriği Kalesi: 2015.....	223
Antonio LA MARCA La Trasformazione Dello Spazio Urbano Nell'area Centrale Di Kyme Eolica Aiolis Kyme'si Antik Kenti Merkezindeki Kentsel Alan Dönüşümü.....	237
Tenzile UYSAL, Rifat ERGEÇ, Timur DEMİR, Makbule EKİCİ Doğanpınar Barajı Arkeolojik Kurtarma Kazıları Yenice Höyük 2015	253
Eşref ABAY, Fulya Dedeoğlu KONAKÇI, Aslı ÜNAR, Gürkan ERGÜN, Fatih YILMAZ, Yakup Bora TEMÜR Beycesultan Höyüğü 2015 Yılı Kazı Çalışmaları.....	273
Asnu-Bilban YALÇIN Anadolu Kavağı, Yoros Kalesi 2015 Yılı Kazı Çalışmaları	287
Akın ERSOY, Burak YOLAÇAN, Hakan GÖNCÜ, Sarp ALATEPELİ Antik Smyrna/İzmir, 2014-2015.....	295
Şengül Dilek FUL, Murat TEKİN, Emine Saka AKIN, Tekin SUSAM, Canan HANOĞLU 2015 Yılı Sebastopolis Antik Kenti Kazı ve Restorasyon Çalışmaları	315
Elif Tül TULUNAY et alii Nif (Olympos) Dağı Araştırma ve Kazı Projesi: 2015 Yılı Kazısı.....	331
Erksin GÜLEÇ, İsmail ÖZER, Mehmet SAĞIR, İsmail BAYKARA, Serkan ŞAHİN 2015 Yılı Üçağızlı Mağarası Kazısı	359
V. Belgin DEMİRSAR ARLI İznik Çini Fırınları Kazısı 2015 Yılı Çalışmaları.....	371
Fulya DEDEOĞLU, H. Hüseyin BAYSAL, Erim KONAKÇI, Ali OZAN, Bora TEMÜR Ekşi Höyük 2015 Yılı Kazı Çalışmaları.....	389
Engin AKDENİZ, Aydın ERÖN 2015 Yılı Akhisar-Thyateira Antik Kenti ve Hastane Höyüğü Kazısı.....	403

Aylin Ü. ERDEM İzmir Bayraklı Höyüğü 2015 Yılı Tunç Çağ Çalışmaları	417
Fatih ERHAN Magarsus Kazısı – 2015	427
K. Serdar GİRGINER, Özlem OYMAN–GİRGINER, Hayriye AKIL, M. Furkan TUFAN 2015 Yılı Tatarlı Höyük Kazısı Sonuçları	443
Latife SUMMERER Pompeiopolis (Paflagonya) 2015 Yılı Çalışmaları.....	455
Aslı ÖZYAR, Oya PANCAROĞLU, Elif ÜNLÜ, Agnès VOKAER Tarsus–Gözlükule Kazılarında Ele Geçen Erken İslami Dönem Buluntuları Hakkında Bazı Gözlemler	467
Musa KADIOĞLU, Canan ÖZBİL, Mustafa ADAK, Çiğdem GENÇLER GÜRAY, Yusuf POLAT, Hazal ERGİN, Raşan TAMSÜ POLAT, Görkem YENİCE, Cem PALA 2015 Yılı Teos Kazı Çalışmaları (6. Sezon).....	485
Remzi YAĞCI 2015 Soli Pompeiopolis Kazıları	509
Ömer ÖZYİĞİT 2015 Yılı Phokaia Kazı Çalışmaları	519
Bahadır DUMAN, H. Hüseyin BAYSAL Tripolis 2015 Yılı Kazı, Koruma ve Onarım Çalışmaları	539
Christopher H. ROOSEVELT, Sinan ÜNLÜSOY, Christina LUKE Kaymakçı Arkeoloji Projesi: 2015 Yılı Kazı Sonuçları.....	563
Mehmet IŞIKLI, Gülşah ÖZTÜRK, Umut PARLITI Van Ayanis Kalesi 2015 Yılı Kazı ve Onarım Çalışmaları.....	587

2015 YILI TEOS KAZI ÇALIŞMALARI (6. SEZON)

Musa KADIOĞLU*

Canan ÖZBİL

Mustafa ADAK

Çiğdem GENÇLER GÜRAY

Yusuf POLAT

Hazal ERGİN

Rahşan TAMSÜ POLAT

Görkem YENİCE

Cem PALA

İzmir İli, Seferihisar İlçesi, Sığacık Mahallesi'nde yer alan Teos antik kentinde T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Ankara Üniversitesi adına başkanlığım altında sürdürülen altıncı dönem kazı, belgeleme ve restorasyon çalışmaları 15 Haziran-18 Eylül 2015 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir¹.

* Prof. Dr. M. KADIOĞLU, Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı 06100 Sıhhiye, Ankara/TÜRKİYE.

1 2015 yılı Teos kazı, belgeleme ve restorasyon çalışmaları, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün (KVMG Yatırım Bütçesi ve DÖSİMM) sağlamış olduğu maddi destekle 95 gün sürmüştür. Ayrıca çalışmalarımızı, Yaşar Holding Yönetim Kurulu Üyesi Sayın Emine Feyhan Yaşar, Hiddenbay-Teos Gayrimenkul Yat. Tur. İnş. San. Tiç. Ltd. Şti. ile İzmir AGORA Alışveriş Merkezi adına Odak İnşaat Mühendislik Madencilik San. ve Tic. A.Ş. finansal olarak desteklemiştir. T.C. Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Türk Tarih Kurumu Başkanlığı ve Seferihisar Belediyesi kazı çalışmalarına aynı ve maddi destek vermişlerdir. Yukarıda adı geçen kurum, kuruluş ve kişilere destekleri için teşekkür ederim. 2015 yılı çalışmalarına, T.C. Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Eskiçağ Tarihi Anabilim Dalı öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. S. Erkut, doktora öğrencisi Araş. Gör. C. Özbil, Arkeologlar G. Yenice, C. Pala, H. Ergin ve S. Gülgönül, Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı öğrencileri, G. Pektaş, E. Bağdatlıoğlu, U. Karazeybek, T. Uluger, E. Utlu, S. T. Özkan, H. Uslu, K. Ateş, K. Pehlivanoğlu, A. Sever ve A. E. Şahin, S. Kaya, C. Doğançay, G. Torun, İ. Kaplan, M. Söğüt, M. Çatuk, Koruma ve Onarım Bölümü öğrencileri S. S. Bilge T. Buyruk; Restorasyon Uzmanı Mimar F. E. Köşgeroğlu (M.A.) ve Ç. H. Bora (M.A), mimarlar M. Çetiner ve T. Kavak; Akdeniz Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Eskiçağ Dilleri ve Kültürleri Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. M. Adak, Araş. Gör. E. Taşdelen (M.A.); Anadolu Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. R. Tamsü Polat ve Öğr. Gör. Y. Polat; Başkent Üniversitesi, Turizm ve Seyahat Hizmetleri Programı Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. T. Albustanlıoğlu ve Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Öğretim Görevlisi Öğr. Gör. Dr. Ç. Gençler Güray; Fransa Bordeaux Ausonius Enstitüsü'nden nümismat Dr. K. Konuk katılmışlardır. Su altı araştırmalarına Mimar F. E. Köşgeroğlu, G. Köşgeroğlu, O. Serdar, S. Gülsöken ve Ö. Demirci katılmışlardır. Ayrıca, yabancı ekip üyeleri olarak Avusturya Arkeoloji Enstitüsü'nden Prof. Dr. M. Kerschner ile doktora öğrencisi N. M. Voss katılmışlardır. 2015 yılı Teos çalışmalarında İzmir Arkeoloji Müzesi'nden Sayın S. Arslan Bakanlık Temsilcisi olarak görev almıştır. Tüm kazı ekibime göstermiş oldukları gayretten ötürü çok teşekkür ederim.

2015 yılı kazı sezonunda, öncelikli olarak 2010 yılında başlanılan antik kentin sayısal planının çıkarılmasına yönelik belgeleme çalışmalarına, Teos Çevre Düzenleme Projesinin tamamlanmasına ve ayrıca Dionysos Tapınağı'nın batı *stoası*, altarı ile *propylonunda*, *akropolis*, *bouleuterion* ve tiyatrodaki kazı çalışmalarına devam edilmiştir.

BELGELEME ÇALIŞMALARI

Sayısal Kent Planı ve Mimari Belgeleme

Musa KADIOĞLU

Antik kentin sayısal kent planının çıkarılması ve cadde-sokak ilişkisinin araştırılmasına yönelik olarak 2010 yılından itibaren sürdürülen belgeleme çalışmaları kapsamında, Hellenistik Dönem kent suru içerisinde kalan tüm yapı ve yapı kalıntıları sayısal kent planına *total station* ve *GNSS* hassas ölçüm aletleri kullanılarak (Nikon Nivo C3 ve Foif A20 GNSS) işlenmiştir (Plan: 1). Ayrıca, 2010 yılında başlanılan Dionysos Tapınağı'nın plan rölövesine yönelik çalışmalara 2015 yılında da devam edilmiş, 3D dijital tarama ile elde edilen mimari blok ve yapı bölümlerinin çizimleri detaylandırılmış ve blok envanter numaraları rölöve üzerine işlenmeye devam edilmiştir. Ayrıca *bouleuterion* (Resim: 1), tiyatro, batı *nekropolis* ve Dionysos Tapınağı'nın (Resim: 2) yüksek çözünürlükteki hava fotoğrafları model helikopter ile çekilmiştir.

Cam Buluntuların Genel Değerlendirilmesi

Çiğdem GENÇLER GÜRAY²

21-22 Ağustos 2015 tarihlerinde yapılan cam çalışmalarındaki amaç, kentin cam tipolojisini tespit etmek ve cam buluntularının tarih aralığını bulmaktır. Bu amaç doğrultusunda, 2010 yılından itibaren Teos kazılarında bulunmuş olan cam buluntuların tümü gözden geçirilmiş ve sadece profil veren parçaların fo-

2 Yrd. Doç. Dr. Çiğdem Gençler Güray, Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı 06100 Sıhhiye-Ankara/TÜRKİYE.

toğrafları çekilmiştir. Kentin *Akropolis*, Hellenistik sur, tiyatro, Dionysos Tapınağı ve *propylonu*, *bouleuterion*da yapılan kazılarda ortaya çıkan cam buluntuların büyük bir kısmını Geç Hellenistik-Erken Roma Dönemi'ne ait kalıba döküm cam formları oluşturmaktadır. Parçalar, alanlara göre değerlendirildiğinde her alanın cam buluntularının kendi içinde bir uyumunun olduğu tespit edilmiştir. Kalıba döküm cam repertuarının neredeyse bütün formlarını bulunduran Teos buluntuları, bu özelliğiyle önemli bir grubu oluşturmaktadır.

Hellenistik Sur Araştırmaları

Yusuf POLAT³

2015 yılı Hellenistik Dönem sur araştırmaları kapsamında, yüzeyden çok az takip edilebilen kuzey surları araştırılmıştır. Kuzey surlarının günümüzde sağlıklı olarak takip edilememesinin en önemli nedenlerinden biri, sur duvarlarının Sığacık-Eski İskele yolu dolgusunun altında kalmasıdır. Yine de kısmen izlenebilen sur hattı boyunca, yol kenarlarındaki bloklar kentin bu bölümündeki surlarla ilgili sınırlı da olsa bilgi vermektedir (Resim: 3). 2015 yılı çalışmalarıyla, Sığacık-Eski İskele yolu üzerinde tespit edilen sur kalıntıları belgelenecek kent planına aktarılmıştır. Kentin kuzeydoğusunda, *akropolisin* 130 m kuzeyinde yapılan yüzey araştırmalarında kuzeybatı-güneydoğu doğrultulu yedi adet sur bloğu tespit edilmiştir. Konumu ve bloklar üzerinde bulunan kenetlerden dolayı bu alanda bir kule olması ihtimali yüksektir. Bu alanın 140 m. kuzeydoğusunda, Sığacık-Eski İskele Yolu'na çıkan tali yolun solunda bulunan yol yapımı nedeniyle, yerlerinden oynatılmış sur duvarları bulunmaktadır. Kuzeydoğuda bulunan yol kenarlarında bahçelerin duvarlarında kullanılan sur blokları, yol hattının aynı zamanda kenti çevreleyen surlarla aynı olduğunu göstermektedir.

Çalışmalar kapsamında yapılan yüzey araştırmasında *akropolisin* 550 m. kuzeydoğusunda Külahlıkır Tepesi'nde, tepe noktasının batısında, gözetleme kulesi olduğunu düşündüğümüz bloklar tespit edilmiştir (Resim: 4).

3 Öğr. Gör. Dr. Yusuf Polat, Anadolu Üniversitesi, Yunus Emre Kampüsü, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, 26470 Eskişehir/TÜRKİYE.

KAZI ÇALIŞMALARI

Akropolis Kazı Çalışmaları

Hazal ERGİN⁴

Kentin kuzeyinde, günümüzde Kocakır Tepe olarak adlandırılan *akropolis*teki yapı kalıntılarının ve Herodotos'un bahsetmiş olduğu⁵ Arkaik Dönem surunun tespitine yönelik çalışmalara 2015 yılında da devam edilmiştir. Bu doğrultuda *hekatompedon* olarak adlandırılan yapının kuzeyinde *akropolis* tepesini kuzey yönde çevreleyen *polygonal* ve *rektagonal* teknikte çok düzenli olmayan blok sırasının, yayınlarda varlığından söz edilen Arkaik Dönem suru⁶ ile bağlantısını anlamak ve olası surun temeline ilişkin veri elde etmek amacıyla iki adet sondaj gerçekleştirilmiştir (Plan: 2).

AK9 ve AK10 Sondajları

Hekatompedon olarak adlandırılan tapınağın kuzeybatısındaki, doğu-batı yönlü duvar hattının güneyine bitişik 3,5x1,5 m. ölçülerinde bir açma (AK9) açılmıştır. Söz konusu duvar hattı, içi yumruk büyüklüğünde moloz taşlarla doldurulmuş çift blok sırasından oluşmaktadır.

Sondajın deniz seviyesine göre +32,26 m.de başlayan yüzey toprağı +32,14 m.de sona ermiş ve bu katmanda herhangi bir arkeolojik veriye rastlanmamıştır. Yüzey toprağının kaldırılmasının ardından açık kahverengi renkli toprak katmanına ulaşılmış (T15-AK9-002) ve bu katmanda Arkaik Döneme tarihlenen az sayıda amorf seramik parçaları ele geçirilmiştir. Yüzeyde görünen ve açmanın kuzey sınırını oluşturan blok sırasının önündeki derinleşme çalışmaları ile küçük taşlardan oluşan bir dolgu tespit edilmiştir. Çalışmalar, +32,08 m.ye geldiğinde ana kayaya ulaşıldığı için sonlandırılmıştır.

4 Hazal Ergin, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Bölümü, Klasik Arkeoloji Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi.

5 Herodotos I, 168.

6 "Teos", Chronique des fouilles et découvertes archéologiques sans l'Orient hellénique (Novembre 1923-Novembre 1924), BCH 48, 1924, 508; Y. Bequignon - A. Laumonier, "Fouilles de Teos (1924)", BCH 49, 1925, 284-286; D. M. Uz, Teos'taki Dionysos Tapınağı (2013).

AK9 sondajının doğusunda 3x1,5 m. ölçülerinde yeni bir sondaj (AK10) açılmıştır. Açmanın başlangıç seviyesi olan (T15-AK10-001) +32,19 m. ile +32,06 m. arasında kalan yüzey toprağı içerisinde farklı dönemlere tarihlenen az sayıda seramik parçaları ele geçirilmiştir. Yüzey toprağının alınmasından sonra, kireç yoğunluklu toprak tabakasından oluşan yeni bir katmana gelinmiş (T15-AK10-002) ulaşılmıştır. +31,71 m.de sona eren bu katmanda çok sayıda seramik parçası ele geçirilmiştir. Bunlar arasında en erken M.Ö. 6. yüzyıla tarihlenen ince cidarlı kâse ve çanak parçaları bulunmaktadır. Seramik bulgulara ek olarak yine aynı katmanda bir adet dokuma tezgâh ağırlığı bulunmuştur. Söz konusu açmada da yüzeyde görünen *rektagonal* blok sırasının altında başka bir blok sırasına rastlanmamıştır. Aynı şekilde AK9 açmasında olduğu gibi, görünen blok sırasının küçük taşlarla oluşturulmuş bir dolgu üzerine yerleştirildiğı görülmüştür. +31,71 m. derinlikte sarı renkli toprakta çalışmalara devam edilmiş (T15-AK10-003) ve az sayıda seramik parçaları ele geçirilmiştir. +31,54 m. derinliğe gelindiğinde ana toprağı rastlanması üzerine çalışmalar sonlandırılmıştır.

Sonuç olarak *akropolis*i kuzey yönde sınırlayan ve bir sırt üzerinde yer alan doğu-batı yönlü blok sırasının bir alt yapıya sahip olmadığı görülmüştür. Ayrıca, söz konusu mimariyi tarihleyebilecek kapalı kontekst malzemenin ele geçmemiş olması nedeniyle batıdan doğuya doğru *akropolis*i çevreleyen çift sıra duvar örgülü kalıntının Arkaik Dönem suru ile ilişkilendirilmesi şimdilik güçtür.

Dionysos Tapınağı Kazı Çalışmaları

DT3 Açması

Rahşan TAMSÜ POLAT⁷

Dionysos Tapınağı'nın kuzeybatısında *temenos* alanı içerisinde 2013 yılı kazı çalışmalarında batı *stoan*ın kuzey yarısı ortaya çıkarılmıştır⁸. 2015 yılın-

7 Yrd. Doç. Dr. Rahşan Tamsü Polat, Anadolu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Yunus Emre Kampüsü, Arkeoloji Bölümü, 26470, Tepebaşı-Eskişehir/TÜRKİYE.

8 M. Kadioğlu, "2012-2013 Teos Kazı Çalışmaları (3.-4. sezon)", KST 36.3 (2015) 452-453.

da batı *stoanın stylobatının euthynteria* seviyesini ve bu alanda 2013 yılında ortaya çıkartılan kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu düzgün işlenmiş kesme bloklardan yapılmış duvarın kullanım sürecini tespit etmek amaçlanmıştır⁹. 2013 yılındaki kazı çalışmalarında +6,50/6,35 m. kotunda ele geçirilen Klasik Dönem seramikleri, bu alanın yeniden stratigrafik olarak değerlendirilmesini ve bu malzemenin geldiği tabakanın belirlenmesini zorunlu kılmıştır. Bu seramiklerin varlığı, Dionysos Tapınağı ve çevresindeki erken dönem kullanımının tespit edilmesi konusunda önemli ipuçları sunmuştur. 3,75x3,80 m. ölçülerindeki açmada, öncelikli olarak 2013 yılında kazılan alana doldurulan toprağın (+6,87 m.) kazılmasına başlanmıştır¹⁰. 2013 yılında güney duvarın önünde de duvarların yıkılma tehlikesi düşünülerek toprak kesit bırakıldığı için 2015 yılında öncelikle bu alanda 1,70x0,70 m. ölçülerinde bir açma (güney duvar önü) ile çalışmalara devam edilmiştir. Burada +6,55/6,33 m. seviyede, oldukça kaliteli siyah parlak firnisli *kylix*ler, destekli *krater* parçaları, *skyphos*lar, kırmızı figür *amphora* parçaları ele geçirilmiştir¹¹ (Resim: 5, Çizim: 1). Ayrıca bu seramikler içerisinde Arkaik Döneme (M.Ö. 6. yy.) tarihlenen birkaç seramik parçası da bulunmaktadır.

Kazı çalışmaları tamamlanan alan kapalı bir mekân algısı uyandırmaktadır. Duvarda kullanılan taşlar ile duvar örgü teknikleri, iki farklı evrenin varlığına işaret etmektedir. Özellikle batı *stoanın stylobatına* ait *euthynteria*-nın büyük temel taşları ile bu mekânı güneyde kapatan 8 sıradan oluşan orta ve küçük boyutlu taşlar ve yine bu alanın batısında, güney duvarla birleşen,

10 2013 yılı stratigrafik kazı çalışmalarında hem *euthynteria* temel taşlarının, hem de batısındaki olasılıkla erken dönem evlerine ait duvarların yıkılma tehlikesi yaratacağı düşünülerek, kazı çalışmalarına ara verilmiştir.

11 Dolgu toprağın altında, 2013 yılında alanda kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu duvarın bulunduğu yönde DT3'ün batısında bulunan pithos tahrip olmaması için kaldırılmamıştı. Bu nedenle 2015 kazılarında pithos seviyesine kadar olan kazılan tabaka "Dolgu Toprak" olarak adlandırılmıştır.

12 Benzer örnekler için bkz. P. Hellström, Labraunda II.1. *Pottery of Classical and Later Date Terra-cotta Lamps and Glass*, Lund, (1965) Pl. 5, 24 (cup *skyphos*), Pl. 3, 6 (kırmızı figür *amphora* ve *krater* parçaları M.Ö. 5. yy'ın son çeyreği), Pl. 5, 35, 42 (minyatür kâseler, M.Ö. 4. yy'ın 2. çeyreği), B. A. Sparkes - L. Tallcot, *Black and Plain Pottery of the 6th, 5th, & 4th Centuries B.C., The Athenian Agora XII* (1970), fig. 6, no. 603, 621; M. Durukan - E. Alkaç, "Klasik Dönem Seramikleri", içinde: *Dağlık Kilikia'da Bir Antik Kent Kazısının Sonuçları Nagidos/Results of an Excavation in Ancient City in Rough Cilicia, Adalya Ek Yayın Dizisi 6/Supplementary Series 6* (2007) 112-154, s. 134, Kat. No. 46 (MÖ erken 4.yy).

kuzeydoğu-güneybatı yönlü düzgün işlenmiş kesme bloklardan oluşan duvarın hemen orta bölümündeki girişin, güney duvar ile aynı tip ve nitelikteki taşlarla kapatıldığı evre, aynı evreye (Hellenistik Dönem, M.Ö. 2. yüzyılın ikinci yarısı) ait olmalıdır. +5,48 m'de orta ve küçük boy işlenmemiş taşlardan oluşan bir taban belirlenmiştir. Bu sondaj alanı içerisinde, açmanın güney ucunda, 1x1,70 m. ölçülerindeki alanda taş taban kaldırılarak küçük bir sondaj açılmıştır (DT3a). Kazılar sonucunda bu alanda küçük, kırıklı, çakıllı taş parçaları ele geçirilmiştir. +5,09 m. seviyeye inildiğinde, mimari, seramik ve küçük buluntunun ele geçmeyişi nedeniyle kazı çalışmaları sonlandırılmıştır (Resim: 6).

Sonuç olarak, DT3 açmasındaki kazılarda, kuzeydoğu-güneybatı doğrultusundaki düzgün işçilikli duvarın temeli altında, 0,30 m.lik bölümde steril olarak Geç Arkaik-Erken Klasik Dönem seramiklerinin bulunması, Dionysos Tapınağı'nın batısındaki alanın eldeki verilerle "şimdilik" Klasik Dönemde kullanılmış olduğunu göstermektedir.

Dionysos Tapınağı Altar Kazı Çalışmaları

Musa KADIOĞLU

Canan ÖZBİL

2015 yılı çalışmaları kapsamında, Dionysos Tapınağı'nın doğusunda bulunan altarda yapının planının çıkarılmasına yönelik kazı çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Dr. D. M. Uz'un kısa zaman önce yayınlanmış olan kitabındaki Dionysos Tapınağı *temenos* alanı hâlihazır durum planında altara ait *in situ* kalıntılar oldukça sınırlı olarak gösterilmiştir¹². Geçen süre zarfında bu kalıntıların erozyon ile tamamen kapanmış olması nedeniyle, yapının temel planının tespitine yönelik temizlik, kazı ve belgeleme çalışmalarına 2015 yılında başlanmıştır.

14,30x7,30 m.lik bir alanda yüzey temizliği ile kuzey-güney aksında uzanan yapı kalıntısı üzerindeki yaklaşık 5 cm.lik yüzey toprağı alınarak alta-

12 D. M. Uz, Teos'taki *Dionysos Tapınağı* (2013) Lev. 25.

rın *stylobatına* ulaşılmıştır (Resim: 7). Ancak yapıyı hem kuzeyden, hem de güneyden sınırlayan zeytin ağaçları nedeniyle yapının güney yönde sınırı belirlenememiştir. 20,50x7,40 m. ölçülerindeki altarın kuzeydoğu köşesinde yerlerinden oynamış olan iki basamaklı bir blok sırası geçici olarak yerine yerleştirilmiştir. Ele geçen mimari blokların (arşitrav, dış sırası korniş ve alınlık parçaları gibi) yardımı ile altarın üst yapısının kısmi restitüsyonuna yönelik çalışmalara başlanmıştır.

Propylon Kazı Çalışmaları

Musa KADIOĞLU

Canan ÖZBİL

2012 yılından itibaren kentte sürdürülen jeomanyetik ve jeoradar taramaları ile yüzeyde görülmeyen birçok yeni yapının varlığı tespit edilmiştir. Bu yapılardan biri de Dionysos Tapınağı'nın doğusundaki yapı kalıntısıdır. 2012 ve 2015 yılında gerçekleştirilen kazı çalışmaları ile söz konusu yapının Dionysos Kutsal Alanı'na ana girişi sağlayan bir *propylon* olduğu tespit edilmiştir (Resim: 8).

2012 yılında jeofizik verilerini test amacıyla Dionysos Tapınağı'nın doğusunda ve kısa kenar merkez aksında 5x6 m. ölçülerinde bir sondaj gerçekleştirilmiştir. Sondaj içerisinde doğu-batı akslı 3 m genişliğinde ve kuzey-güney akslı 4,5 m. uzunluğunda 4 basamaklı bir yapı kalıntısı ortaya çıkmış ve temel kalıntısının açmanın kuzeyinde de devam ettiği görülmüştür. Açma içerisinde tek parça kırık olarak bulunan bir arşitrav¹³ üzerindeki Latince yazıt [C] OS.XII.DE (harf yük. 9 cm.) 12. kez konsüllük yapmış bir imparatora ait ithaf yazıtı olmalıdır. İmparator Augustus ve Domitianus'un 12. kez konsüllük yapmış olduğu bilindiğinden¹⁴ ve *temenos stoaların* Augustus Döneminde yapılmış olmasından dolayı, büyük olasılıkla söz konusu *propylon* da Augustus Döneminde inşa edilmiş olmalıdır.

13 M. Kadioğlu, "2012-2013 Teos Kazı Çalışmaları (3.-4. Sezon)", KST 36.3, 2014 (2015) 444.

14 D. Kienast, *Römische Kaisertabelle. Grundzüge einer römischen Kaiserchronologie* (Darmstadt 1996) 65, 116.

Propylon olarak adlandırılan yapının mimari planını ve Dionysos Tapınağı ile olan bağlantısını araştırmak amacıyla 02 Temmuz-4 Ağustos 2015 tarihlerinde gerçekleştirilen kazı çalışmaları 6 ayrı sondajda (P2-P3-P4-P5-P6-P7) sürdürülmüştür. Yapının güney sınırını tespit etmek amacıyla P1 açmasının güneyinde 3x5 m. ölçülerinde yeni bir sondaj (P2) +4,79 m. ile +3,82 m. seviyelerinde gerçekleştirilmiştir. Söz konusu açma ile *propylonun* güney sınırı belirlenmiş ve güneyine birleşen taş döşeli bir mekân ortaya çıkarılmıştır.

2012 yılında bir kısmı ortaya çıkarılan basamakların doğu yönde devam edip etmediğinin tespiti ve yapıya birleşen olası taş döşeli yolun ortaya çıkarılması için P1 açmasının doğu yönünde yeni bir açma ile (P3) kazı çalışmaları sürdürülmüştür. Ayrıca söz konusu açmada *propylonun* cephesine ait olası mimari blokların tespiti, yapının cephe restitüsyonu için büyük önem taşımaktadır. Doğu yönde 5x5 m. ölçülerindeki P3 açmasında +4,70 m.de başlayan kazı çalışmaları +2,92 m.de sonlandırılmış ve daha önce tespit edilmiş olan basamakların doğuya devam etmeyip bir taban döşemesinde sonlandığı anlaşılmıştır. *Propylonun* güney sınırını belirlemek amacıyla 5x5,50 m. ölçülerindeki açmada (P4) +4,82 m.de başlayan çalışmalara +3,57 m. seviyesine kadar devam edilmiş, güney tarafta olduğu gibi kuzeyde de mermer bloklara temel oluşturan kumtaşı temel bloklar ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca, *propylonun* kuzey sınırı tespit edilmiş ve *propylonun* 11,30 m. genişliğinde olduğu anlaşılmıştır. Açma içerisinde, 2012 yılında bulunan Latince yazıtlı arşitravin 3 ayrı parçası daha ele geçirilmiştir. Bu parçalar üzerinde OTES (env.no.111), NIC (env.no.112) ve TRI (env.no.113) yazmaktadır. Söz konusu yazıt Mustafa Adak'a göre şöyle tamamlanabilmektedir: C]OS · XII · DE[---]. TRIBV-NIC · POTES / C]o(n)s(ul) XII de[s(ignatus) XIII] tribunic(ia) potes[t](ate) ---

P4 açmasının batısında, *propylonun* altar ve dolayısıyla tapınak ile bağlantısının tespiti için 6x6 m. ölçülerinde yeni bir açma (P5) açılmıştır. Yapılan çalışmalarla yapının batı sınırı tespit edilmiş ancak *propylo*ndan kutsal alana geçişi sağlayacak herhangi bir mimari yapılaşmaya dair ize rastlanmamıştır. Olasılıkla *propylonun* batısından sertleştirilmiş zemin üzerine döşenen döşeme plakaları ile altara geçiş sağlanmıştır. Yine açma içerisinde güneyba-

tı-kuzeydoğu yönlü bir pişmiş toprak temiz su künk hattının geç dönemde yapılmış olduğu ve *propylonun* kuzeyindeki sarnıcı beslediği tespit edilmiştir.

Propylonun güneybatı yarısının ortaya çıkarılması için, P5 açmasının güneyine ve P1 ile P3 açmalarının batısına birleşen 3x9 m. ölçülerinde yeni bir sondaj (P6) açılmıştır. +5,19 m'de başlayıp +3,62 m.de sonlandırılan çalışmalarda P5 açmasında olduğu gibi yapının batı sınırı ve *propylona* güney yönde birleşen *temenos* duvarının kuzey ucu tespit edilmiştir.

Yapının kuzeyine birleştiği düşünülen doğu *temenos* duvarının güney ucu ile pişmiş toprak künk hattının *propylon* ile bağlantısının araştırılması için yapının kuzeybatı ucunda 3,50x2,50 m. ölçülerinde yeni bir açma (P7) açılmıştır. Bu çalışmalarla çok özenli yapılmış, kuzey-güney doğrultulu tek sıra duvar bloklarının *propylonun* kuzeybatı ucuna birleştiği ortaya çıkarılmıştır. Böylece yapının kuzeyine de *temenos* duvarının birleştiği ve kutsal alana girişin sadece *propylondan* sağlandığı anlaşılmıştır. Ayrıca P5 açmasında ortaya çıkarılan künk hattının *temenos* duvar bloğunun üst kısmı oyularak geçirildiği ve künk hattının doğuya doğru devam ederek *propylonun* kuzeyindeki sarnıca ulaştığı anlaşılmıştır. Söz konusu sarnıcın duvarları ve tabanı özenle işlenmiş bloklarla kaplanmıştır. Büyük olasılıkla *propylona* ait özenli mermer bloklar, yapının işlev dışı kalmasından sonra sökülerek ihtiyaca yönelik olarak bir sarnıca dönüştürülmüştür. Sonuç olarak, kutsal alana ana girişi oluşturan dört basamaklı *propylonun* kuzey ve güney yönde *temenos* duvarı ile sınırlandırıldığı ve 11,30 m. uzunluğunda ve 7,30 m. genişliğinde olduğu tespit edilmiştir.

Tiyatro Kazı Çalışmaları

Canan ÖZBİL

Görkem YENİCE¹⁵

Teos tiyatrosu, kentin kuzeyinde *akropolisin* güney eteğinde yer almaktadır. Doğal bir yamaca yaslanan ve güneydoğuya yönlendirilmiş olan yapı, *opus incertum* temel üzerine inşa edilmiştir. Alt *caveanın* oturma basamakla-

15 Görkem Yenice (M.A.), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Bölümü, Klasik Arkeoloji Bilim Dalı Doktora Öğrencisi.

rı ile kemer ve tonozlu bir alt yapı üzerine inşa edilmiş olan üst *cavea*, tipik Roma Dönemi özelliği taşımaktadır. Ayrıca sahne binasının çok katlı sütunlu cephesi (*scaenae frons*) ile *proskenion* cephesine (*frons pulpiti*) ait birçok bezemeli mimari bloğun varlığı ve yazıtlı heykel kaideleri, tiyatronun M.S. 1. yüzyıl sonundaki yapı faaliyetlerine işaret etmektedir¹⁶.

Teos tiyatrosunda, 2014 yılında orkestranın doğu yarısında başlanan kazı çalışmalarına (T1 açması)¹⁷, 2015 yılında da devam edilmiştir. Bu kapsamda, orkestranın doğu yarısında 11x8 m. ölçülerinde T2 açması açılmıştır. +10,84 m.de başlayan kazı çalışmaları toplam 6 seviyede tamamlanmış ve +9,04 m.de sonlandırılmıştır (Resim: 9). 2014 yılı kazı çalışmalarıyla orkestranın doğu yarısında orkestra zemininin büyük dikdörtgen mermer levhalarla kaplanmış olduğu tespit edilmiş olduğundan T2 açmasındaki olası mermer zemini koruma amaçlı olarak yaklaşık 10 cm. üst seviyede kazı çalışmaları sonlandırılmıştır. Ayrıca, orkestra duvarının önü boyunca, hem doğu hem de batı yarıda *cavea*dan orkestraya devrilmiş olan oturma basamakları, *prohedria* blokları, orkestra duvarına ait profilli korniş blokları ve *diazoma* duvar blokları gibi çok sayıdaki bloğun belgeleme ve envanter çalışmaları tamamlanarak, bunlar tasnif edilmiştir. Blokların kaldırılması ile eş zamanlı olarak hem T1 hem de T2 açmasının orkestra duvarı önünde kalan kısımlarında kazı çalışmalarına devam edilmiştir.

Çalışmalar sonucunda, orkestrayı derinleştirmek üzere ilk üç oturma sırasının sökülmüş olduğu görülmüştür. Olasılıkla M.S. 2. yüzyılın ikinci yarısında yapılan bu düzenlemeyle, sökülen basamakların yerine, ilk oturma basamağının altı devşirme olarak dikdörtgen biçimli bloklarla desteklenmiş ve orkestra duvarı moloz taşlarla harçlı olarak inşa edilmiştir. Bu mimari değişikliğe bağlı olarak, özellikle orkestra duvarı ve korunmuş olan ilk iki oturma basamak sırasının sağlam bir temel üzerine oturmadığı için oldukça tahrip olduğu görülmüştür (Resim: 9-10). T1 açmasındaki kazı çalışmalarında,

16 M. Kadioğlu - C. Özbil, "Yeni Araştırmalar Işığında Teos", *TEBE Haberler* 40, Mayıs 2015, 11.

17 M. Kadioğlu - C. Özbil - M. Kerschner - H. Ergin - S. Gülgönül - G. Yenice - Y. Polat - R. Tamsü Polat - E. Köşgeroğlu - M. Adak, "2014 Yılı Teos Kazı Çalışmaları (5. Sezon)", 37.3, 2015 (2016), 460-462.

orkestra duvarı dışında *klimakese* ait basamaklar da kısmen korunmuş olarak ortaya çıkarılmıştır. 0,37 m. genişliğinde ve 0,22 m. yüksekliğindeki basamaklardan doğuda 10, batıda 8 adedi korunmuştur. Her ne kadar orkestra çukuru derinleştirilmiş olsa da *klimakeslerin*, orkestra zeminine kadar oldukça dik açıyla özensiz olarak inşa edilmiş olduğu görülmektedir.

Tiyatro çalışmaları kapsamında, orkestra ve *cavea* dışında, sahne binasının batı ucu ile batı *analemma* arasında da kazı çalışmaları sürdürülmüştür. 8x7 m. ölçülerindeki T3 açmasındaki çalışmalar +11,53 m.de başlayarak, toplam 6 seviyede tamamlanmış ve +9,99 m. kotunda son bulmuştur (Resim: 10). Söz konusu çalışmalarla 1,65 m. genişliğinde batı *parodos* ile batı *parodosun* yaklaşık 1 m. kalınlığında ve sandık biçimli batı duvarı ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca batı *analemma* duvarına dik olarak inşa edilen ve batı *parodostan caveaya* çıkışı sağladığı düşünülen 4 basamaklı bir merdiven sırasının varlığı tespit edilmiştir.

T3 açması içerisinde *scaenae fronsun* cephesine ait çok sayıda mermer blok ile beyaz mermerden bir adet *himationlu* ve bir adet togalı erkek heykeline ait gövde (torso) parçası ile zemin seviyesinde bel kısmından dizlerinin üst kısmına kadar korunmuş olan bir erkek heykelciği ele geçirilmiştir.

2015 yılı tiyatro kazı çalışmalarında araştırılan bir diğer alan da 8,5x7,5 m. ölçülerindeki sahne binasının doğudan dördüncü (SB4) odasıdır. SB4 mekânı, +10,95 ile +9,60 m. arasında toplam 5 seviyede kazılmış, ancak kazı sezonunun sona ermesi nedeniyle tabana ulaşılammıştır. Oda içerisindeki dolgu- dan yoğun olarak Roma Dönemine tarihlenen *terra sigillata* parçaları, kandil ve figürin parçaları ele geçirilmiştir.

Bouleuterion Kazı Çalışmaları

Canan ÖZBİL

Cem PALA¹⁸

2015 yılı *bouleuterion* kazı çalışmaları, yapının kuzeydoğu kısmında 4 açmada gerçekleştirilmiştir. Çalışılan alanlardan ilki olan B12 sondajında, önceki yıllarda yapının kuzey girişi ve olası kuzey *stoaya* ait 3 adet sütun ile *stoaya*

18 Cem Pala, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Bölümü, Klasik Arkeoloji Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi.

ait *stylobatın* bir kısmı açığa çıkarılmıştı¹⁹. Büyük olasılıkla *bouleuterionun* doğusuna Milet *bouleuterionu*²⁰ ya da Nysa *gerontikonunda*²¹ olduğu gibi üç tarafı *stoalarla* çevrili bir ön avlu birleşiyor olmalıdır. Söz konusu bu ön avlunun kuzey *stoasına* ilişkin olarak 2015 yılında gerçekleştirilen kazı çalışmaları, *bouleuterionun* doğu duvarına bitişik olan ilk dikdörtgen biçimli paye haricinde, kuzey *stoanın* sütunlarının oturduğu *stylobatı* ve bu *stylobat* üzerindeki ilk iki sütunun alt tamburlarını *in situ* konumlarını yitirmiş olsalar da ortaya çıkarılmıştır. B12 sondajında yapılan çalışmaların amacı, kuzey *stoa* ile ilgili detayların ortaya çıkarılması ve kuzey girişin doğusunda önceki yıllarda yapılan kazılar ile ortaya çıkarılan, bir kemere ya da duvara ait olabilecek 16x32 ve 32x32 cm. ölçülerinde ve kalınlıkları 5 ile 9 cm. arasında değişen tuğlalardan oluşturulmuş harçlı tuğla duvar yıkıntısının anlaşılabilmesi olmuştur. Burada sürdürülen çalışmalarla bahsi geçen duvar yıkıntısı ortaya çıkarılmış ve belgelenmiştir. Ayrıca olası kuzey *stoaya* ait 2. ve 3. sıra sütunlar da *stylobat* seviyesinde açığa çıkarılmıştır. Söz konusu sütunlara ait alt tamburlar, yerlerinden kaldırılarak oturma yüzeyleri temizlenmiş ve *stylobat* üzerindeki izler üzerine geçici olarak yerleştirilmişlerdir (Resim: 11). Bunun yanı sıra yıkıntı halindeki tuğla duvarın, kuzey *stoanın* orijinal arka duvarının üzerine, sonradan yapılan geç dönem duvarına ait olduğu tespit edilmiştir. Çok düzgün olarak işlenmiş *rektagonal pseudo-isodomik* tarzda inşa edilmiş duvarın, korunan dört sırasının üzerine çeşitli devşirme bloklar (dış sırası korniş, kapı sövesi vb.) ile harçlı tuğla duvarın inşa edilmiş olduğu görülmüştür (Resim: 12). B12 açmasında gerçekleştirilen kazı çalışmalarında *bouleuteriona* ait çok sayıda mermer duvar bloğunun yanı sıra yapı ile bağlantısı olmayan ve 2013 kazı sezonunda da yapının çeşitli yerlerinde ele geçirilen Arkaik Dönem taç blokları ile aynı tipte bir adet taç bloğu parçası açmanın doğu ucunda ele geçmiştir²².

19 M. Kadioğlu, "2012-2013 Teos Kazı Çalışmaları (3.-4. Sezon)", KST 36.3, 2014 (2015) 458.

20 H. Knackfuss, Das Rathaus von Milet. Milet I,2 (1908) 56 vd. Abb. 53.

21 M. Kadioğlu, Das Gerontikon von Nysa am Mäander. Forschungen in Nysa am Mäander Band 3 (2014) 4-9, 20-22, 40-42, Taf. 3.2, 9.6, 20.4, 24.1, 53.1-3, Plan 2, 5-7.

22 Benzer örnekler için bkz. M. Kadioğlu - C. Özbil - M. Kerschner - H. Mommsen, "Teos im Licht der neuen Forschungen/Yeni Araştırmalar Işığında Teos", içinde: Ü. Yalçın - H.-D. Bienert (ed.), Anatolien - Brücke der Kulturen. Aktuelle Forschungen und Perspektiven in den deutsch-türkischen Altertumswissenschaften / Kùltürlerin Köprüsü Anadolu. Türk-Alman Eskiçağ Bilimlerinde Güncel Bilimsel Araştırmalar ve Yeni Bakış Açıları. Der Anschnitt. Zeitschrift für Kunst und Kultur im Bergbau Beiheft 27 (2015) 345-366.

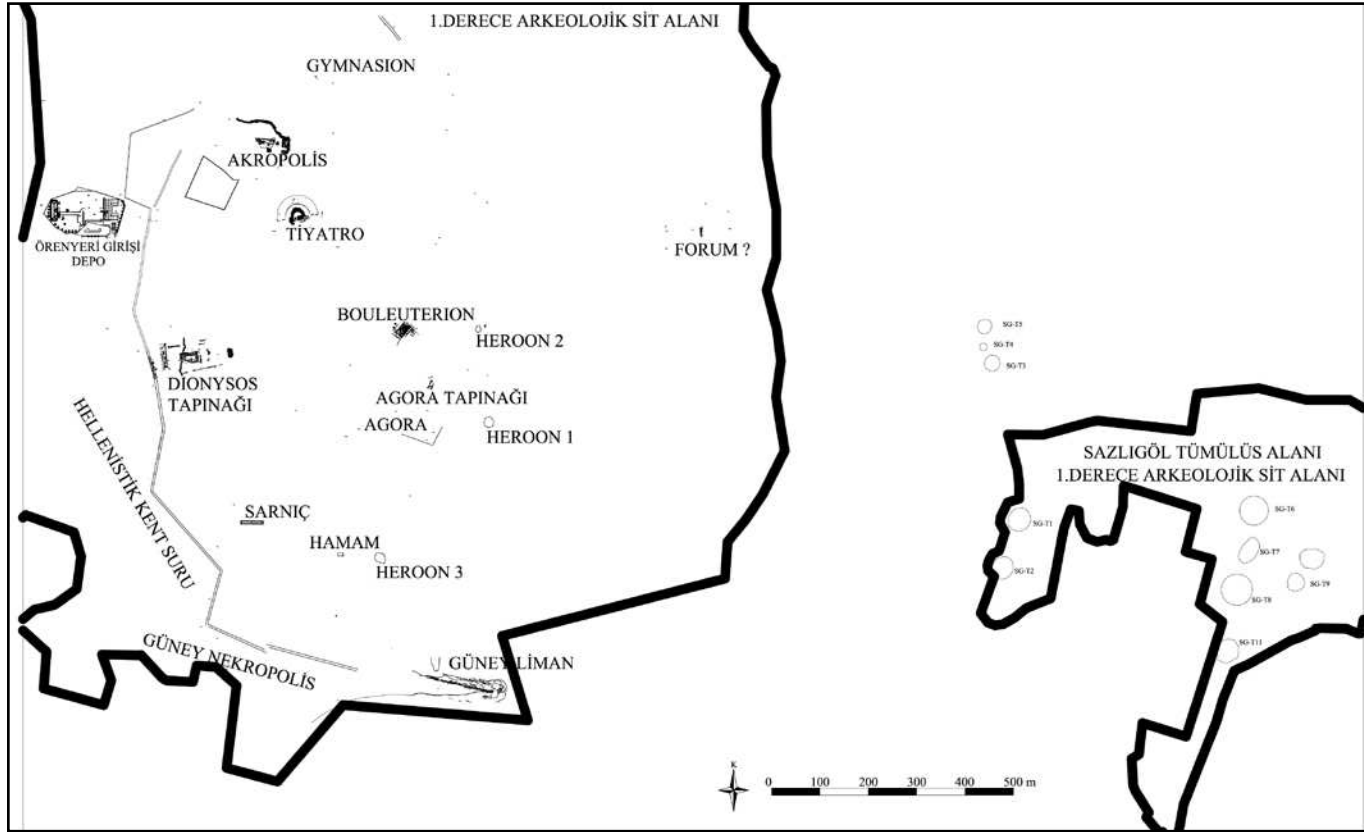
2015 yılı *bouleuterion* kazıları kapsamında çalışılan bir diğer alan, ön avluya ait kuzey *stoan*ın güneyindeki 4x5 m. ölçülerindeki B13 sondajı olmuştur (Resim: 12). Kazılar sırasında ortaya çıkarılan, meclisin doğu duvarının *euthynterias*ının üst kotu +1,08 m. ve kuzey *portiko stylobat*ının üst kotu +1,42 m. olarak ölçülmüştür. B13 sondaj çalışmaları sırasında farklı dönemlere tarihlenen ve homojen bir stratigrafi sağlamayan seramik, küçük buluntular ele geçirilmiştir. B13 sondajında *euthynteria* seviyesine ulaşılmasının ardından sondaj çalışmaları tamamlanmış ve söz konusu sondajın içerisinde, sahne duvarı *stylobati* ile kuzey *stoan*ın *stylobat*ının birleştiği köşede (Resim: 12), alt yapıyı anlamak ve yapının ilk inşa tarihini belirleyebilmek amacıyla B13a olarak adlandırılan 1,5x1,5 m.lik küçük bir sondaj daha açılmıştır. +1,05 m. ile -0,30 m. arasında 5 seviyede kazılar yapılmış ve *bouleuterion*un doğu duvarının alt yapısı ortaya çıkarılmıştır. Açma içerisinde -0,30 m.de su ile karşılaşılması sonucu kazılar sonlandırılmıştır. Bu çalışmalarla *bouleuterion*un *euthynterias*ını dikdörtgen ve mermer blokların oluşturmasına karşılık ön avlunun kuzey *stoa stylobati*nü düzensiz taşların oluşturduğu gözlemlenmiştir. Kuzey *stoan*ın *stylobati* altındaki temel toplamda 80 cm. yüksekliğinde olup düzensiz 3 taş sırasından oluşturulmuştur. Bunun yanı sıra doğu duvarının *euthynterias*ı da yine 3 sıradan oluşan ve nitelsiz taşların kullanımı ile düzenlenmiş yaklaşık 50 cm. yüksekliğinde bir zemin üzerine oturmaktadır.

Meclis binasında çalışılan son alan, B13 sondajının güneyindeki B14 sondajı olmuştur. 4x4 m. ölçülerindeki B14 sondajının kazıları +2,28 m. ile +1,05 m. arasında 4 seviyede yapılmıştır. Bu bölümde de doğu duvarının *stylobati* ve *euthynterias*ına kadar ulaşılmış ve doğu duvarı sağlam bir şekilde kısmen ortaya çıkartılmıştır. Sondaj içerisinde ele geçen en önemli buluntu, üzerinde dört adet mask kabartması bulunan ve üst bitiş profili tamamen kırık olan 84 cm. yüksekliğinde ve 80 cm. çapındaki yuvarlak mermer altardır (Resim: 13). Söz konusu trajik masklar birbirlerine salkım ve sarmaşık yapıları ile bağlanmıştır.

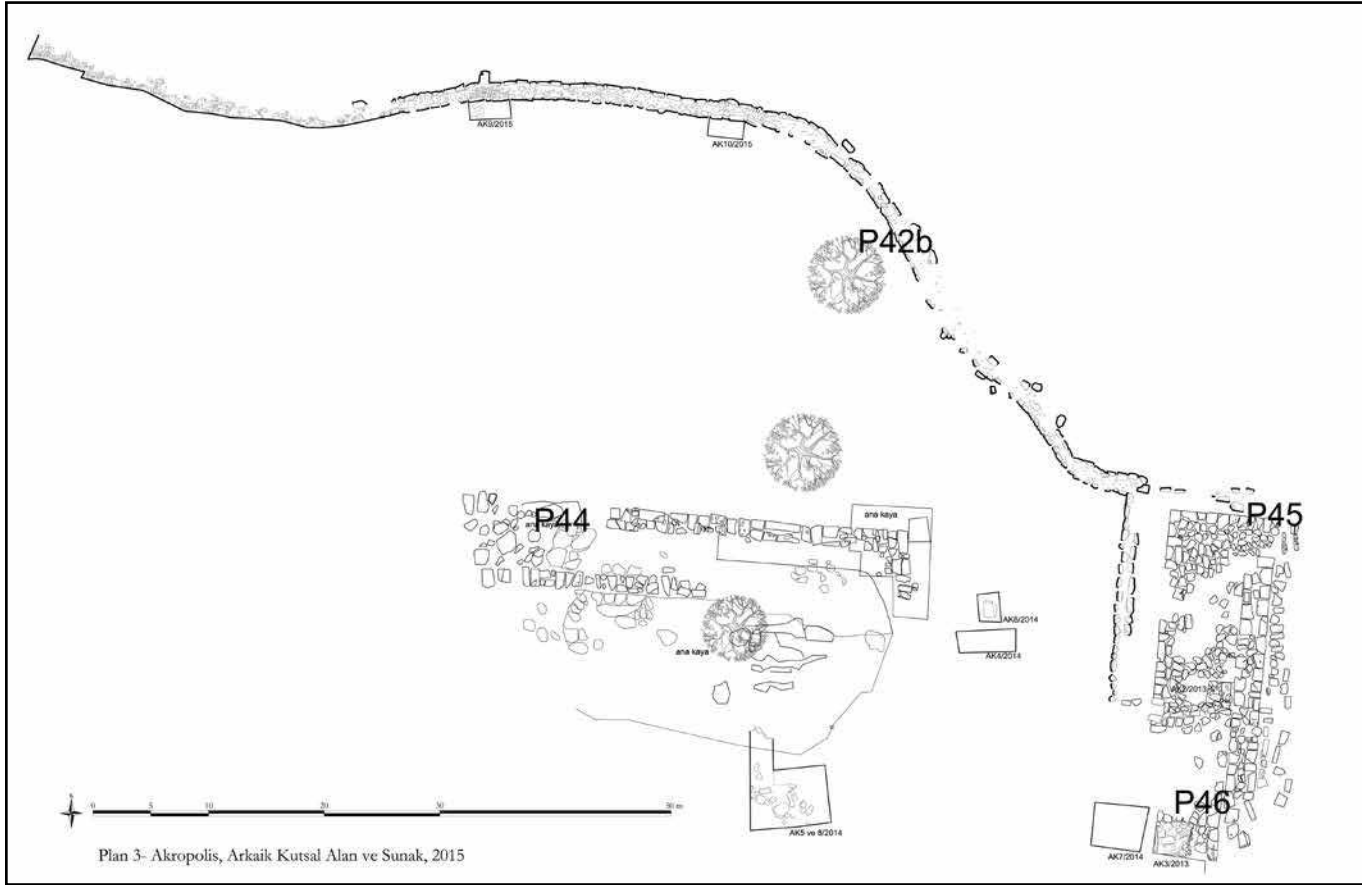
2015 Teos epigrafik araştırmaları kapsamında, kazı çalışmalarında yeni bulunan yazıtlar belgelenmiş ve hem yeni dönem kazı ve araştırmalarında belgelenen, hem de önceki senelerde kent ve çevresinde bulunup eski kazı deposuna getirilmiş olan yazıtlar depo-müze binasına taşınarak batı revak içerisine yerleştirilmiş ve bunlar için tanıtım levhaları (Türkçe ve İngilizce) hazırlanmıştır. Bunlardan ikisi *bouleuterion*da bulunmuş olan heykel kaide-leridir. Bunlar, Teos'un önde gelen hayırseverlerinden Tiberius Klaudius Kalobrotos'un ve oğlu Tiberius Klaudius Phesinos'un bronz heykellerini taşıyan kaidelerdir. Tiyatro'da bulunmuş olan iki adet heykel kaidesi ise M.S. 1. yüzyılda kentteki imar faaliyetlerine destekte bulunan Tiberius Klaudius Philistes'e aittir ve birinde halkın oğlu ve Teosluların yeni Athamas'ı olarak onurlandırılmış; diğerinde ise Klazomenai Yaşlılar Meclisi tarafından onurlandırılmıştır. Kentin çeşitli yerlerinde bulunmuş olan 4 adet yazıt bloğunun içerikleri ise şoyledir:

- 1- Teoslular M.. 6. yüzyılın ortalarında Trakya sahilinde Abdera kentini kurmuşlardır. Kurucu kent ile Abdera arasındaki ilişkiler uzun yüzyıllar boyunca iyi olmuştur. M.. 2. yüzyılda Abdera toprakları Thrak Kralı Kotys tarafından işgal edilmiştir. Kral artık Doğuyu yöneten Roma iktidarı ile yakın siyasi ilişkiler kurmayı başarmıştır ancak Abderaluların Roma'da kendilerini destekleyecek senatör yandaşları bulunmamaktadır. Abderalılar bu yüzden Teos'tan yardım istemişler ve Teoslular Amymon ve Megathymos adında iki elçiyi Roma'ya gndereyerek onların senato üyelerini Abdera lehine ikna etmeyi buyurmuşlardır. Bu iki elçi önce Teos'a patronluk yapan senatrlerle görüşmüş ve ardından diğer senatörlerin kapılarını almışlardır. Bu davayı kazanan muhtemelen Thrak Kralı olsa da Abderalılar Teoslu elçilerin gösterdiği çabayı takdir etmişler ve onları onurlandırmışlardır. Yazıtta geçen olay eskiden M.. 166 civarına tarihlenmekteydi. Son zamanlarda daha geç bir tarih nerisi (M.. 90 civarı) tercih edilmektedir.

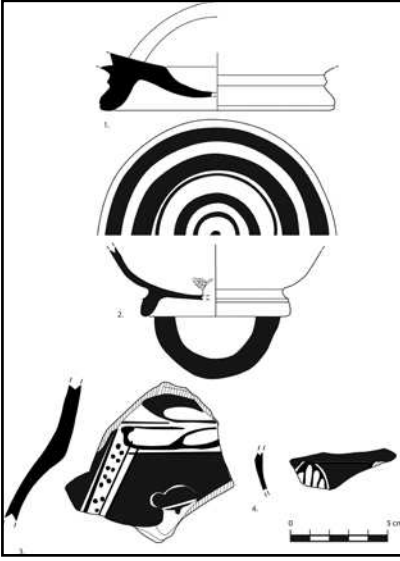
- 2- Pergamon Kralı I. Attalos'un eşi olan ve dünyaya dört çocuk getiren Kyzikoslu Apollonis yapmış olduğu hayır işlerinden dolayı sevilen bir kraliçeydi. Teoslular Apollonis'in vefatı üzerine (M.Ö. 159 yılında veya birkaç yıl daha önce) kraliçeyi tanrı mertebesine yükselterek onun için bir kült yaratmışlar ve bu kült muhtemelen Aphrodite kültürüne dâhil edilmiştir. Teoslular Apollonis için kraliçenin kente ayak bastığı yerde bir sunak dikmişlerdir. Yazıt, Apollonis için yaratılan kült çerçevesinde uygulanacak ayrıntılar hakkında bilgi sunmaktadır.
- 3- Roma, M.Ö. 2. yüzyılda Akdeniz Bölgesi'nde siyasi üstünlük kazanmıştır. Doğu'da birçok kent bu yeni gücün güvenini kazanmak için Tanrıça Roma'ya tapınmaya başlamışlardır. Bu yazıttan Teos kentinin de Roma kültürünü benimsediği anlaşılmaktadır. Roma başka bir devlet tanrısı olan ve güven ile sadakati simgeleyen Fides Publica ile birlikte tapınım görmekteydi. Bu yazıtta Hestaios oğlu Teoslu Straton bu iki tanrıçanın rahibi olarak atandığını ilan etmektedir. Yazıt M.Ö. 2. yüzyıla aittir.
- 4- Roma İmparatorluğu'nun ilk yıllarından itibaren doğuda birçok kentte Roma İmparatorları için tanrısal kültler oluşturulmuştur. Her ne kadar Teos antik kentinde Augustus için oluşturulmuş kültle ilişkin direkt olarak bir veri yoksa da bu yazıt, onun halefi olan İmparator Tiberius için oluşturulan kültü açıkça ortaya koymaktadır. Tiberius kültü Dionysos kültürüyle birleştirilmiştir. Bu kültürün oluşturulması için gösterilebilecek olası bir neden ise Tiberius'un M.S. 17 yılında meydana gelen büyük depremin ardından diğer bütün Asia kentlerine olduğu gibi Teos kentine de yapmış olduğu yardımlar düşünülebilir. Bu belgede tapınağın açılışında ilk olarak ilahilerin söylenmesi, tütsülerin yakılması, şarap sunularının yapılması ve Tiberius rahibinin yine açılış ve kapanışlarda kandilleri yakması gibi günlük ritüellere ilişkin bilgiler bulunmaktadır.

Plan 1: Teos kent planı (2015).

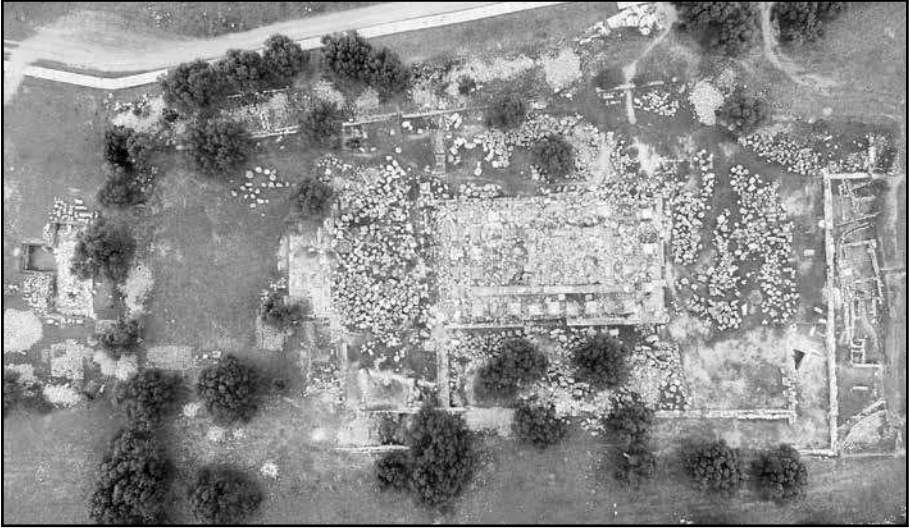
Plan 2: Akropolis, Arkaik kutsal alan ve sunak (2015).

Çizim 1: DT3 Açması siyah firnisli seramik profilleri çizimleri (R. Tamsü Polat-H. Ergin).

Resim 1: Bouleuterion hava fotoğrafı (2015).

Resim 2: Dionysos Tapınağı ve kutsal alanı hava fotoğrafı (2015).

Resim 3: Eski Sığacık Yolu üzerinde bulunan sur blokları (Yusuf Polat).

Resim 4: K lahlık Tepesi'nde tespit edilen sur blokları (Yusuf Polat).

Resim 5: Siyah firnisli kaliteli Klasik dönem seramikleri (R. Tamsü Polat).

Resim 6: DT3-DT3 a sondajı (R. Tamsü Polat).

Resim 7: Dionysos Tapınağı altarı (Kazı sonrası, batıdan doğuya, 2015).

Resim 8: Dionysos Tapınağı *propylonu* orthophotosu (Kazı sonrası, doğudan batıya, 2015)

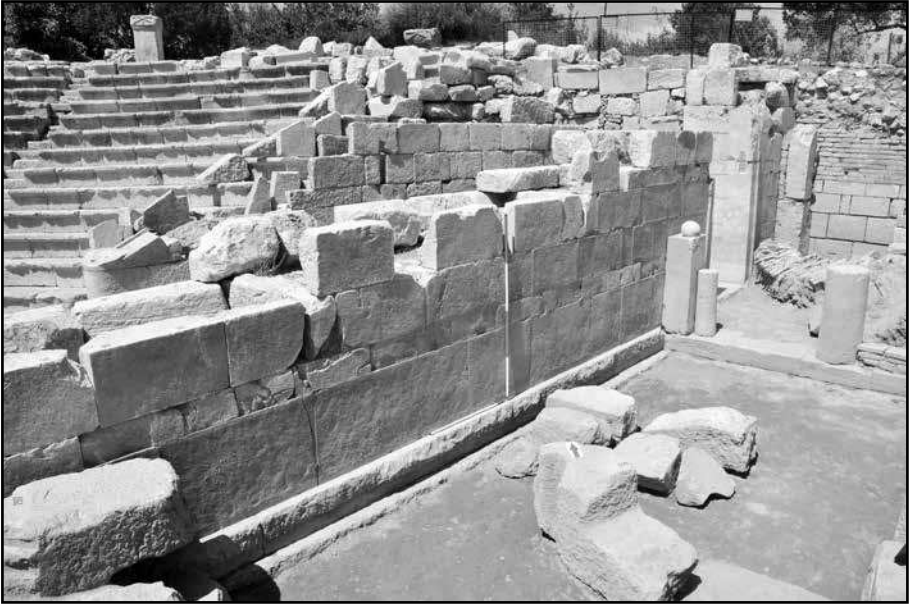
Resim 9: Tiyatro, orkestra ve cavea (2015)

Resim 10: Tiyatro, hava fotoğrafı (2015).

Resim 11: *Bouleuterionun* kuzey girişi ve ön avlu kuzey stoa (B12 ve B13 Sondajları)

Resim 12: Bouleuterionun doğu duvarı, kuzey girişi ve 6n avlu kuzey stoa (B12 ve B13 Sondajları)